

УДК 330.322

МІСЦЕ ІНВЕСТИЦІЙ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

О.Ю.Шилова

ДВНЗ „Донецький національний технічний університет”

Визначено місце інвестиційної складової організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку підприємства як необхідної умови, яка здійснює координацію необхідних видів ресурсів для досягнення цілей розвитку.

Реформування економічних відносин в бік розбудови інноваційної моделі економічного розвитку України потребує відповідних змін на рівні підприємств. Перш за все це стосується змін в системі організаційно-економічного механізму розвитку, а саме забезпечення відповідними обсягами і якістю інвестиційних ресурсів, що зумовлює активність і якість подальших трансформаційних процесів.

Досліджуючи теоретичні аспекти управління інноваційним розвитком господарюючих суб'єктів, необхідно насамперед, визначити основні складові частини його організаційно-економічного механізму з метою обґрунтування ролі і місця інвестиційного забезпечення. Так, відповідно до результатів досліджень Сорокіної Л.В. організаційно-економічний механізм повинен включати три управлінських процедури:

1) діагностику (аналіз динаміки економічних показників, обробка емпіричної інформації, визначення на основі цих досліджень характеристик розвитку, встановлення „сильних” і „слабких” сторін, що є основою планування);

2) планування (вивчення перспектив розвитку „сильних” напрямків, пошук альтернатив „слабким” аспектам діяльності підприємства, розробка пріоритетних напрямків діяльності з урахуванням винайдених рішень щодо „сильних” і „слабких” позицій, деталізація планів на основі обґрунтованих рішень);

3) контроль, тобто встановлення відхилень фактичних значень показників від запланованих і визначення рівня припустимих відхилень, застосування адаптивних заходів і оцінки ефективності вжитих заходів.

Як бачимо, даний підхід є обґрунтованим, але має наступні недоліки:

- виконання зазначеного комплексу дій здійснюється лише на основі інформаційного забезпечення процесу, нівелюючи при цьому роль інших складових системи забезпечення життєдіяльності підприємства, в тому числі ресурсного;

- в схемі організаційно-економічного механізму не знайшли гідного відображення відмінності економічного розвитку як об'єкта управління, а саме: не деталізовані показники, на основі яких особи, що приймають рішення, будуть здійснювати розробку планів, і не визначено цілі управління розвитком підприємства. Щодо деталізації цілей управління розвитком підприємства, дослідження, виконані Шандовою Н.В. свідчать про те, що необхідно визначити мету управління розвитком, яка деталізуватиметься на кожному етапі робіт, перелік яких запропонований Сорокіною Л.В., оскільки у випадку відсутності цілі неможливо визначити ступінь її досягнення і дії щодо забезпечення подальшого функціонування підприємства.

Таким чином, напрямками вдосконалення організаційно-економічного механізму розвитку підприємства є встановлення цілей кожного з етапів, а також визначення місця ресурсного забезпечення кожного з управлінських дій цього процесу. Крім того, за дослідженнями Хазана М.М., оскільки в процесі економічного розвитку здійснюється споживання різних ресурсів, то необхідно визначати ефективність їх використання. На відміну від попередніх підходів до вирішення задачі обґрунтування складових частин механізму економічного розвитку Хазан М.М. пропонує виділяти три класифікаційні ознаки організаційно-економічних механізмів: за організаційними заходами, функціональними сферами (дослідження, розробки, виробництво, збут) і цілями (поточного функціонування і розвитку). Але в його дослідженнях також не приділено належної уваги ресурсному забезпеченню економічного розвитку, мова йде тільки про ефективність використання спожитих ресурсів; викликає сумнів теза про відносну самостійність функціонування різних видів організаційно-економічних механізмів за визначеними ознаками, оскільки в якості організаційної форми економічного розвитку вчені розглядають частіше всього проект (Максютов А.А., Ребенок А.В.), крім того, механізми визначених функціональних сфер діяльності є взаємопов'язаними: без досліджень попиту і потреб споживачів неможливо розробити таку продукцію, яка задовольнила б їх потреби, була затребувана на ринку тощо.

Як відомо [1, с.325; 2, с.462] розвиток підприємства є результатом ефективного використання основних факторів виробництва, до яких відносять працю, землю, капітал,

підприємницькі здібності, науково-технічний прогрес, ресурсний потенціал і раціональне природокористування; його можна досягти тільки за рахунок оптимального їх поєднання. Однак в аналізованих вище підходах до обґрунтування складу і етапів організаційно-економічного механізму розвитку підсистема ресурсного забезпечення не знайшла відповідного відображення. Разом з тим слід відзначити особливе місце в підсистемі ресурсного забезпечення економічного розвитку інвестиційних ресурсів, роль якого пов'язана насамперед з якісним оновленням основних фондів на принципово новій конкурентоспроможній основі на всіх рівнях управління за рахунок розвитку науково-технічного прогресу, забезпеченням зростання конкурентоспроможності підприємства і його продукції, структурною перебудовою, що створює основу для збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції і, як результат, досягнення мети розвитку – зростання вартості підприємства.

Сутність, функцій і основні тенденції інвестицій в різних сферах господарської діяльності постійно знаходяться в центрі уваги науковців, однак незважаючи на значні напрацювання необхідно відзначити їх внутрішню направленість, оскільки лише в нечисленних роботах функції інвестування підкоряються більш високій меті – забезпеченню розвитку господарюючих суб'єктів шляхом оновлення техніко-технологічної бази виробництва на новій якісній основі, що дозволяє збільшувати випуск продукції, яка затребувана споживачами на ринку із меншими витратами ресурсів, що підвищує ефективність функціонування підприємств.

Механізм інвестиційного забезпечення розвитку підприємства представлений в роботі Фісун А.О. Його основою є модель „інвестиції - заощадження”, яка, як правило, застосовується в дослідженнях на макрорівні, однак її використання доцільне і на рівні господарюючих суб'єктів, оскільки останні представляють собою не що інше як первину ланку складних соціально-економічних систем. З урахуванням специфіки функціонування підприємств дія даного механізму представляється наступним чином.

Вплив інвестицій на збільшення обсягів виробництва продукції реалізується шляхом дії ефектів акселератора і мультиплікатора. Акселератор – це відношення приросту інвестицій до приросту готової продукції, що призводить до зростання інвестицій; він характеризує зростання інвестицій тільки в тій їх частині, що є безпосереднім результатом дії зміни обсягу продукції, так званих стимульованих інвестицій. Практично це означає, що динаміка стимульованих інвестицій вища (або менша) від динаміки причин, що

її породжують. Причини такої поведінки інвестицій знаходяться в тривалості процесу використання основних фондів, що призводить, відповідно, до збільшення обсягів виробництва через незадоволений попит, і зростання інвестиційних потреб через перевищення темпів зростання вартості обладнання над вартістю виробленої продукції.

Мультиплікатор, на відміну від акселератора, представляє собою співвідношення приросту доходу і приросту інвестицій, тобто відбиває вплив тільки автономних інвестицій на динаміку доходів. Таким чином, сутність впливу інвестицій на зростання обсягів виробництва проявляється через вкладення додаткового обсягу коштів в діяльність підприємства.

Зважаючи на численні джерела інвестицій, необхідно здійснювати оцінку їх ролі в забезпеченні розвитку господарюючих суб'єктів, а також співвідношення цих понять через споріднену природу. Так, Лабенко О.М. надає комплексну характеристику економічним категоріям „інвестування” і „фінансування” через призму специфічних функцій, що їх вони виконують: для фінансування метою є покриття суспільно-необхідних потреб і споживання, а інвестування – покриття витрат виробничого характеру і накопичення. Однак необхідно також враховувати, що інвестування неможливо здійснювати без фінансової підтримки. Таким чином, виникає проблема ефективного використання власних і залучених джерел інвестицій. Як резюме, доцільно зазначити, що доцільно знаходити оптимальне співвідношення потреб в споживанні і накопиченні, реалізація яких призводить до зростання обсягів виробництва, які є індикатором розвитку господарюючих суб'єктів. Враховуючи все вищезазначене, необхідно визначити роль інвестиційного забезпечення як необхідної умови розвитку підприємства (рис.1, опрацьовано за представленими вище результатами), яка здійснює функцію координації всіх необхідних ресурсів потрібної кількості і якості на засадах ефективності.

За результатами необхідно зробити наступні висновки. Запропонований підхід до визначення місця й ролі інвестицій в забезпеченні інноваційного розвитку підприємства дозволяє здійснювати подальші дослідження щодо ресурсного забезпечення інноваційного розвитку господарюючих суб'єктів, а також вести практичну роботу в напрямку розробки методичних рекомендацій з обґрунтування впливу окремих факторів на ефективність підсистеми інвестиційного забезпечення розвитку підприємств.

Бібліографічні посилання

1. Ресурсный потенциал экономического роста. – М.: Изд.дом «Путь России»; ЗАО «Издательский дом «Экономическая литература», 2002. – 568с.

2. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність. – К.: Знання, 2007. – 670с.

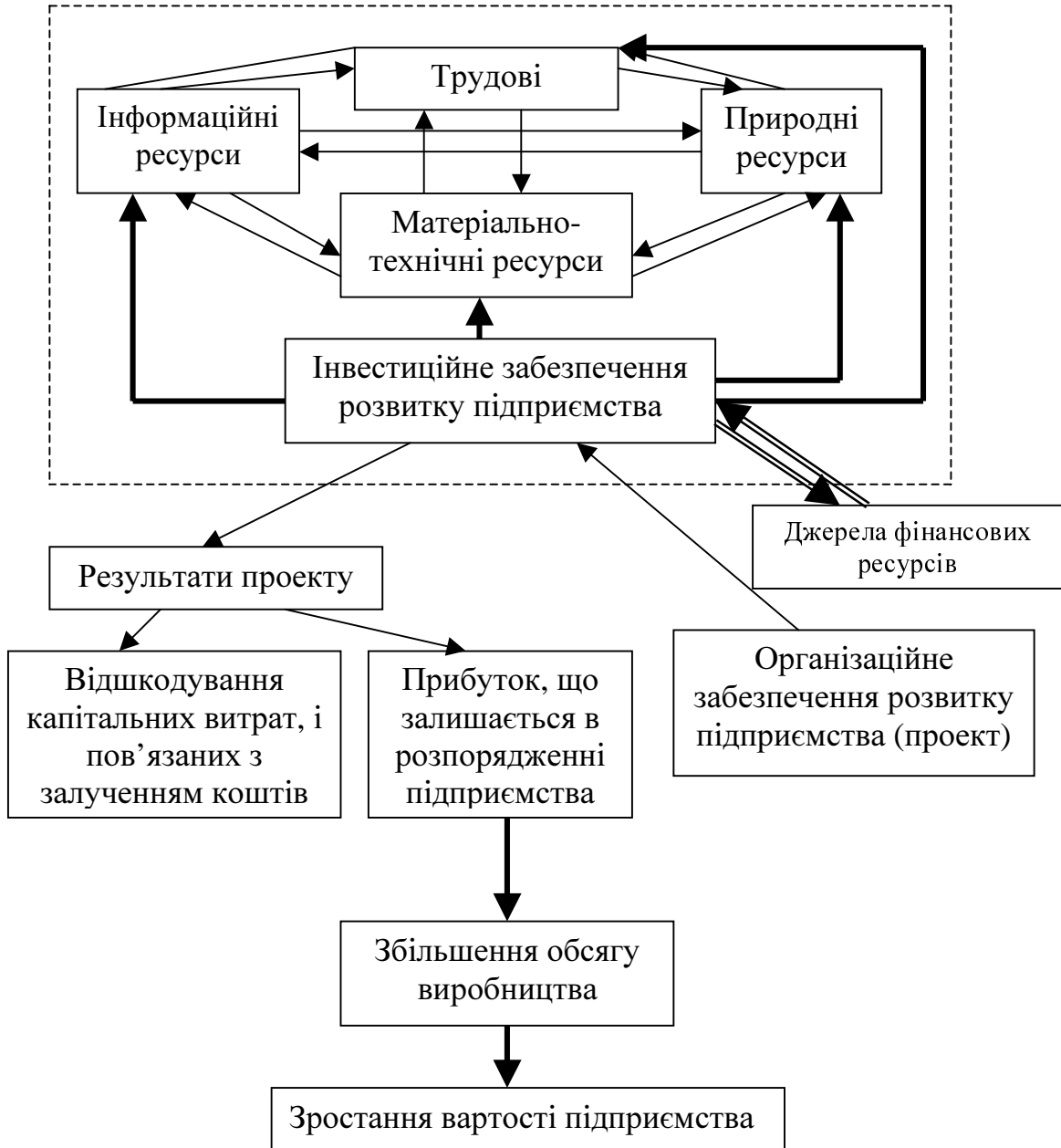

Рис.1. Місце інвестиційної складової в забезпеченні розвитку підприємств

30.04.08